2025/133

29.1.2025.

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2025/133

od 28. siječnja 2025.

o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012 u pogledu nekomercijalnih operacija za letove žiroplanima prema pravilima vizualnog letenja

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 ([1]), a posebno njezin članak 31. stavak 1. točku (a),

budući da:

(1) Uredbom Komisije (EU) br. 965/2012 ([2]) utvrđuju se tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi s letačkim operacijama zrakoplova u skladu s Uredbom (EU) 2018/1139.

(2) Na tržište Europske unije dolaze novi tipovi žiroplana s najvećom masom pri uzlijetanju većom od 600 kg. Očekuje se da će ti zrakoplovi biti uključeni samo u nekomercijalne operacije koje se obavljaju prema pravilima vizualnog letenja (VFR). Iako su ti zrakoplovi obuhvaćeni područjem primjene Uredbe (EU) 2018/1139, trenutačno nisu uključeni u Uredbu (EU) br. 965/2012.

(3) Uredbu (EU) br. 965/2012 trebalo bi stoga izmijeniti kako bi se osigurala primjerena pravila Europske unije za siguran rad žiroplana kojima se osigurava ujednačena provedba bitnih zahtjeva iz članka 29. Uredbe (EU) 2018/1139 i usklađenost s njima.

(4) Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa pripremila je nacrt provedbenog akta i dostavila ga Europskoj komisiji u Mišljenju br. 04/2024 ([3]) u skladu s člankom 76. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1139.

(5) Mjere predviđene u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem odbora uspostavljenog u skladu s člankom 127. Uredbe (EU) 2018/1139,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 mijenja se kako slijedi:

1. članak 1. mijenja se kako slijedi:

   (a) u stavku 1., riječ „helikopterima” zamjenjuje se riječju „rotokopterima”;

([1]) SL L 212, 22.8.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1139/oj.
([2]) Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 296, 25.10.2012., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/965/oj).
([3]) https://www.easa.europa.eu/en/document-library/opinions/opinion-no-042024.

(b) dodaje se sljedeći stavak 8.:

„8. Ova se Uredba ne primjenjuje na sljedeće operacije koje se obavljaju žiroplanima:

(a) komercijalne operacije, osim operacija navedenih u članku 6. stavku 4.a;

(b) operacije koje se izvode u skladu s pravilima instrumentalnog letenja.”;

2. u članku 2. dodaje se sljedeća točka 15.:

„15. „žiroplan” znači vrsta rotokoptera koji leti zbog reakcije zraka s jednim ili dva rotora koji se slobodno okreću na uglavnom vertikalnim osima.”;

3. članak 5. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeći stavak 4.a:

„4.a Operatori žiroplana koji sudjeluju u nekomercijalnim operacijama koje se izvode prema pravilima vizualnog letenja upravljaju zrakoplovom u skladu s odredbama iz Priloga VII.”;

(b) u stavku 5. točki (b) riječ „helikopterima” zamjenjuje se riječju „rotokopterima”;

4. članak 6. mijenja se kako slijedi:

u stavku 3. točkama (a) i (b) riječ „helikoptera” zamjenjuje se riječju „rotokoptera”;

5. Prilog I. (Definicije izraza koji se upotrebljavaju u prilozima od II. do IX.) i Prilog VII. (dio NCO) mijenjaju se u skladu s Prilogom ovoj Uredbi.

Članak 2.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 18. veljače 2026.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 28. siječnja 2025.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG

Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 mijenja se kako slijedi:

1. Prilog I. (definicije izraza u prilozima od II. do IX.) mijenja se kako slijedi:

   (a) u definiciji 30. iza riječi „aviona” umeću se riječi „ili žiroplana”;

   (b) u definiciji 69. točki (a) podtočki ii. riječ „helikopteru” zamjenjuje se riječju „rotokopteru”;

   (c) u definiciji 82. točki (b) riječ „helikoptera” zamjenjuje se riječju „rotokoptera”;

2. Prilog VII. (dio NCO) mijenja se kako slijedi:

   (a) točka NCO.GEN.115 zamjenjuje se sljedećim:

   „NCO.GEN.115 Taksiranje aviona ili žiroplana

   Taksiranje aviona ili žiroplana na tlu aerodroma dopušteno je samo ako je osoba za upravljačem:

   (a) odgovarajuće kvalificirani pilot; ili

   (b) imenovana od strane operatora i:

   1. osposobljena za taksiranje aviona ili žiroplana;

   2. osposobljena za korištenje radijskog telefona ako se zahtijeva radijska komunikacija;

   3. upoznata s nacrtom zračne luke, rutama, znakovima, oznakama, svjetlima, signalima i uputama, frazeologijom i postupcima kontrole zračnog prometa (ATC); i

   4. sposobna ispuniti operativne standarde koji su potrebni za sigurno kretanje aviona ili žiroplana na aerodromu.”;

   (b) naslov točke NCO.OP.120 zamjenjuje se sljedećim:

   „**NCO.OP.120 Postupci za smanjenje buke**”;

   (c) naslov točke NCO.OP.125 zamjenjuje se sljedećim:

   „**NCO.OP.125 Zaliha goriva/energije i ulja**”;

   (d) naslov točke NCO.OP.155 zamjenjuje se sljedećim:

   „NCO.OP.155 Pušenje u zrakoplovu”;

   (e) naslov točke NCO.OP.175 zamjenjuje se sljedećim:

   „**NCO.OP.175 Uvjeti za uzlijetanje**”;

   (f) umeće se sljedeća točka NCO.OP.207:

   „NCO.OP.207 Uvjeti za prilaženje i slijetanje – žiroplani

   Prije započinjanja prilaženja za slijetanje glavni pilot se uvjerava da, u skladu s podacima koje ima na raspolaganju, vremenski uvjeti na aerodromu ili operativnoj površini te stanje uzletno-sletne staze kojom se namjerava koristiti neće spriječiti sigurno prilaženje, slijetanje ni neuspjelo prilaženje.”;

   (g) u poddijelu D naslov odjeljka 2. zamjenjuje se sljedećim:

   „ODJELJAK 2. ROTOKOPTER”;

   (h) u točki NCO.IDE.H.100 podtočki (a) podpodtočki 4. riječ „helikopter” zamjenjuje se riječju „rotokopter”, a u podtočki (c) podpodtočki 2. riječ „helikoptera” zamjenjuje se riječju „rotokoptera”;

   (i) točka NCO.IDE.H.105 zamjenjuje se sljedećim:

   „NCO.IDE.H.105 Minimalna oprema za let

   Let se ne započinje ako je bilo koji od instrumenata rotokoptera, predmeta opreme ili funkcija koji se zahtijevaju za predviđeni let neispravan ili nedostaje, osim ako:

   (a) rotokopterom se upravlja u skladu s listom minimalne opreme ako je utvrđena; ili

(b) rotokopter ima dozvolu za letenje koja je izdana u skladu s primjenjivim zahtjevima za plovidbenost.";

(j) točka NCO.IDE.H.115 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.115 Operativna svjetla

Rotokopteri koji lete noću moraju biti opremljeni:

(a) sustavom svjetala za izbjegavanje sudara;

(b) navigacijskim/pozicijskim svjetlima;

(c) svjetlima za slijetanje;

(d) osvjetljenjem koje se napaja iz električnog sustava rotokoptera, radi primjerenog osvjetljenja svih instrumenata i opreme, bitnih za siguran rad rotokoptera;

(e) osvjetljenjem koje se napaja iz električnog sustava rotokoptera radi osvjetljenja u svim putničkim odjeljcima;

(f) ručnom prijenosnom svjetiljkom za sva mjesta članova posade; i

(g) svjetlima koja su u skladu s međunarodnim propisima za sprječavanje sudara na moru ako je rotokopter amfibijski.";

(k) točka NCO.IDE.H.120 mijenja se kako slijedi:

i. u podtočki (a) riječ „Helikopteri" zamjenjuje se riječju „Rotokopteri";

ii. u podtočki (b) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Rotokopteri kojima se upravlja u vizualnim meteorološkim uvjetima (VMC) noću, ili kada je vidljivost manja od 1 500 m, ili u uvjetima kada rotokopter nije moguće zadržati na željenoj putanji leta bez jednog ili više dodatnih instrumenata, uz opremu iz podtočke (a) opremljeni su i:";

iii. podtočka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Rotokopteri kojima se upravlja kada je vidljivost manja od 1 500 m, ili u uvjetima kada rotokopter nije moguće zadržati na željenoj putanji leta bez jednoga ili više dodatnih instrumenata, uz opremu iz točaka (a) i (b) opremljeni su i napravom za sprječavanje kvarova na sustavima za pokazivanje brzine u skladu sa zahtjevima iz podtočke (a) podpodtočke 4. zbog kondenzacije ili zaleđivanja.";

(l) u točki NCO.IDE.H.135 riječ „Helikopteri" zamjenjuje se riječju „Rotokopteri";

(m) točka NCO.IDE.H.140 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.140 Sjedala, sigurnosni pojasevi, sustavi vezivanja i naprave za sigurnosno vezivanje djece

(a) Rotokopter mora biti opremljen:

1. sjedalom ili ležajem za sve osobe u zrakoplovu u dobi od najmanje 24 mjeseca ili mjestom za svakog člana posade ili stručnjaka zadatka u zrakoplovu;

2. sigurnosnim pojasom na svakom putničkom sjedalu i pojasevima za sigurnosno vezivanje za svaki ležaj te napravama za sigurnosno vezivanje za svako mjesto;

3. za rotokoptere kojima je zasebna potvrda o sposobnosti za zračni promet (CofA) prvi put izdana nakon 31. prosinca 2012., sigurnosnim pojasom sa sustavom vezivanja gornjeg dijela trupa za svakog putnika u dobi od najmanje 24 mjeseca;

4. napravom za sigurnosno vezivanje djece za sve osobe u zrakoplovu mlađe od 24 mjeseca; i

5. sigurnosnim pojasom sa sustavom vezivanja gornjeg dijela trupa koji uključuje napravu za automatsko zadržavanje trupa osobe koja na tom mjestu sjedi u slučaju brzog usporavanja na svakom sjedalu letačke posade.

(b) Sigurnosni pojas sa sustavom za zadržavanje gornjeg dijela trupa ima jednu točku za otkopčavanje.";

(n) u točki NCO.IDE.H.145 podtočki (a) riječ „Helikopteri" zamjenjuje se riječju „Rotokopteri";

(o) točka NCO.IDE.H.155 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.155 Dodatni kisik – rotokopteri bez održavanja tlaka

Rotokopteri bez održavanja tlaka na letovima za koje se zahtijeva opskrba kisikom u skladu s točkom NCO.OP.190 moraju biti opremljeni napravom za pohranjivanje i raspodjelu kisika koja može pohraniti i raspodijeliti potrebne zalihe kisika.";

(p) u točki NCO.IDE.H.160 uvodna rečenica podtočke (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Rotokopteri, osim helikoptera tipa ELA 2, opremljeni su najmanje jednim ručnim aparatom za gašenje požara:";

(q) u točki NCO.IDE.H.165 uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Ako su na rotokopteru naznačena mjesta na trupu prikladna za prodor spasilačkih ekipa u rotokopter u slučaju nužde, takva su mjesta označena kako je prikazano na slici 1.";

(r) točka NCO.IDE.170 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.170 Odašiljač za lociranje u slučaju nužde (ELT)

(a) Rotokopteri certificirani za najveći operativni broj putničkih sjedala veći od šest sjedala opremljeni su:

1. automatskim ELT-om; i

2. jednim ELT-om za preživljavanje (ELT(S)) u čamcu za spašavanje ili prsluku za spašavanje ako je rotokopter namijenjen letovima na udaljenosti od kopna većoj od 3 minute letenja pri uobičajenoj putnoj brzini.

(b) Rotokopteri certificirani za najveći operativni broj putničkih sjedala od šest ili manje opremljeni su ELT(S)-om ili osobnim lokacijskim uređajem (PLB) koji na sebi ima član posade ili putnik ili automatskim ELT-om.

(c) ELT-ovi bilo koje vrste i PLB-i moraju moći odašiljati signale istodobno na 121,5 MHz i 406 MHz.";

(s) točka NCO.IDE.H.175 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.175 Let iznad vode

(a) Rotokopteri su opremljeni prslukom za spašavanje za sve osobe u rotokopteru ili jednakovrijednim zasebnim uređajem za plutanje za sve osobe u rotokopteru mlađe od 24 mjeseca koji se nose ili su smješteni na mjestu koje je dostupno sa sjedala ili ležaja osobe za čiju su uporabu predviđeni ako:

1. lete iznad vode na udaljenosti od kopna koja je izvan autorotacijske udaljenosti, pri čemu rotokopter pri kvaru ključnog motora ne može zadržati horizontalni let; ili

2. lete iznad vode na udaljenosti od kopna koja je izvan udaljenosti za jedrenje, pri čemu žiroplan pri kvaru ključnog motora ne može zadržati horizontalni let; ili

3. lete iznad vode na udaljenosti od kopna većoj od 10 minuta letenja pri uobičajenoj putnoj brzini, pri čemu rotokopter pri kvaru ključnog motora može zadržati horizontalni let; ili

4. polijeću ili slijeću na aerodromu ili operativnome mjestu na kojem je uzletna ili prilazna putanja iznad vode.

(b) Svaki prsluk za spašavanje ili jednakovrijedni zasebni uređaj za plutanje opremljen je napravom električnog osvjetljavanja za lakše lociranje osoba.

(c) Zapovjednik rotokoptera kojim se leti iznad vode na udaljenosti od kopna većoj od 30 minuta letenja pri uobičajenoj putnoj brzini ili 50 NM, koja je vrijednost manja, utvrđuje rizike za preživljavanje osoba iz rotokoptera u slučaju prisilnog slijetanja na vodi, na osnovi čega odlučuje o prijevozu:

1. opreme za davanje znakova za pomoć;

2. dovoljnog broja čamaca za spašavanje za prijevoz svih osoba iz zrakoplova koji su smješteni tako da omogućuju njihovu uporabu u slučaju nužde; i

3. opreme za spašavanje koja sadržava sredstva za održavanje na životu primjerene predviđenom letu.

(d) Zapovjednik rotokoptera pri donošenju odluke da sve osobe u rotokopteru moraju nositi prsluke za spašavanje iz podtočke (a) utvrđuje rizike za preživljavanje osoba iz rotokopteru u slučaju prisilnog slijetanja na vodi.";

(t) u točki NCO.IDE.H.180 riječ „Helikopteri" zamjenjuje se riječju „Rotokopteri";

(u) točka NCO.IDE.H.185 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.185 Svi rotokopteri na letovima iznad vode – prisilno slijetanje na vodi

Rotokopteri koji lete iznad vode u neprijateljskom okolišu na udaljenosti od kopna većoj od 50 NM moraju biti:

(a) konstruirani za slijetanje na vodu u skladu s relevantnim certifikacijskim specifikacijama;

(b) certificirani za prisilno slijetanje na vodi u skladu s relevantnim certifikacijskim specifikacijama;

(c) opremljeni opremom za plutanje za hitne slučajeve.";

(v) točka NCO.IDE.H.190 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.190 Radiokomunikacijska oprema

(a) Ako je to u skladu sa zahtjevima za zračni prostor u kojem lete, rotokopteri su opremljeni opremom za radijsku komunikaciju s pomoću koje se mora moći izvoditi dvosmjerna komunikacija s aeronautičkim postajama na frekvencijama koje su u skladu sa zahtjevima za zračni prostor.

(b) Opremom za radijsku komunikaciju, ako se zahtijeva podtočkom (a), omogućuje se komunikacija u hitnim slučajevima na aeronautičkoj frekvenciji 121,5 MHz.

(c) Ako se zahtijeva više od jednog kompleta opreme za komunikaciju, svaka je neovisna od druge opreme do mjere da kvar jedne opreme neće dovesti do kvara na drugoj opremi.

(d) Ako se zahtijeva radijski komunikacijski sustav, rotokopteri su opremljeni sustavom interfona za letačku posadu u skladu sa zahtjevima iz točke NCO.IDE.H.135 i gumbom za prijenos za upravljačem svakog zahtijevanog pilota i/ili člana letačke posade na svojemu mjestu.";

(w) u točki NCO.IDE.H.200 riječ „helikopteri" zamjenjuje se riječju „rotokopteri";

(y) umeće se točka NCO.SPEC.172:

„NCO.SPEC.172 Kriteriji performansi i operativni kriteriji – žiroplani

Pri upravljanju žiroplanom na visini manjoj od 150 m (500 ft) iznad nenaseljenog područja, zapovjednik žiroplana kod operacija kod kojih se ne može zadržati uravnotežen let u slučaju kvara ključnog motora:

(a) utvrđuje operativne postupke za svođenje posljedica otkazivanja motora na najmanju moguću razinu; i

(b) pruža upute svim ukrcanim članovima posade i stručnjacima zadatka o postupcima koje je potrebno izvršiti u slučaju prisilnog slijetanja.".